

צאת שבת	כניסת שבת	ירושלים
18:05	17:13	בני ברק
18:02	17:10	חיפה
18:02	17:11	באר שבע
18:05	17:13	

פרשת כי תשא

מציאת נפשך - ולכבוד

הרה"ג חגי שושן שליט"א, יועץ הלכתי לרב הראשי נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל, ראש בית ההוראה "שערי הלכה ומשפט", וראש תחום לימודי טוענים רבניים וטוענות רבניות במרכז י.נ.ר.

והמקור לזה הוא ע"פ הגמ' בבא מציעא (לא): שדרשו את הפסוק (פרשת ראה) "נתון תתן לו ולא ירע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ." נתון תתן, אין לי אלא מתנה מרובה. מנין אפילו מתנה מועטת ת"ל נתון תתן מכל מקום. והיינו באופן כזה שהוא עני המתפרנס מן הצדקה, והייתי אומר שהוא אינו חייב ליתן צדקה, משמיעה לנו התורה "נתון תתן", שאף הוא יתן עכ"פ מתנה מועטת. (תורה תמימה פ' ראה)

ומעשה ברבנו מנחם מענדל מרימנוב זצ"ל שבירך לאיש אחד שיהיה עשיר ונעשה גביר אדיר מופלג, ושאל אותו הרב הקדוש רבנו נפתלי מראפשיץ ז"ל הייתכן ליתן עושר מופלג כזה לאיש אחד? השיב לו הרב מרימנוב אני ברכתי אותו סתם בעשירות, והוא בעל צדקה גדול ותיבת "ונתנו" הוא למפרע גם כן ונתנו, לכן כמו שהוא נדבן גדול בלי גבול, נתנו לו מן השמים גם כן בלי גבול.

והנה יש טענה ליצר הרע לטעון שלא ירבה אדם ליתן צדקה באמרו כי בקושי גדול בא לו הכסף וכמעט יסתכן האדם בנפשו עבור מעות, בעוברו ימים ונהרות קור וחום לא יעצרוהו, ויומם ולילה לא יניח להרוויח ממון בעמל רב, למה ייתן מעותיו לאחרים בחינם, לזה אמר הכתוב כופר נפשו לה'. שידע האדם שבזה שירבה בצדקה יפדה נפשו אצל ה', מחטאיו שהרבה לפשוע כמו שנאמר דניאל (ד כד) וחטאך בצדקה פרוק. (דברי חיזקאל בפרשתו)

נאמר בפרשה (פרק ל פסוק יב) "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֹדֵיהֶם וְנָתַנוּ אִישׁ כְּכֹר נַפְשׁוֹ לָהּ" כתב בעל הטורים דבר מעניין. תיבת "ונתנו", גם אם תקראנה למפרע (מהסוף להתחלה) יהיה גם כן ונתנו, לומר לך כל מה שאדם נותן לצדקה יוחזר אליו ולא יחסר לו בשביל זה כלום! וכמבואר במסכת גיטין (ז). דרש רב עזירא מה פירוש הפסוק (בנביא נחום פ"א פס' יב) "כֹּה אָמַר יְהוָה אִם שְׁלָמִים וְכֵן רָבִים וְכֵן נִגְזְרוּ וְעַכְרָ וְעִנְתָּ לֹא אֶעֱנֶה עוֹד."

אם רואה אדם שמזונותיו - פרנסתו - מצומצמין, יעשה מהן צדקה. וכל שכן, כשהן מרובין והולכין, שצריך לעשות מהן צדקה. [כדי להודות בכך לה', על הברכה שמשרה במעשה ידיו]. שואלת הגמרא: מה פירוש המילים בפסוק: "וכן נגזרו ועכר וענית עוד?" ועונה הגמרא בשם ר' ישמעאל: כל הגוזז מנכסיו ועושה מהן צדקה ניצל מדינה של גיהנם. משל, למה הדבר דומה? לשתי רחילות - כבשות - שהיו עוברות במים. אחת מהן גזוזה, ואחת אינה גזוזה. גזוזה, שאינה סופגת מים, עברה, ושאינה גזוזה, לא עברה (בגל שספגה מים בצימרה, מפְּכֹד המשקל טבעה). כך, הגוזז מנכסיו לצדקה - ירבו נכסיו. ומי שאינו גוזז לצדקה - אין נכסיו מתרבין.

וסיום הפסוק: "ועיניתך לא אענך עוד". מה הפירוש "ועיניתך"? אמר מר זוטרא: אפילו עני, המתפרנס בעצמו מן הצדקה, יעשה צדקה. ועל ידי זה יתקיים בו ההמשך, "לא אענך עוד". לא יוסף הקדוש ברוך הוא לענותו בעניות!